Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 22 (104) | Vilnius 1939 m. vasario 21 d. (antradienis) | Antri metai

TAUTOS ŠVENTEI PRAĖJUS

Nors dar ne iš visur turime savo korespondentų pranešimus, kaip praėjo mūsų tautos šventė bet iš to, ką žinome, galime daryti tikrai džiuginančias išvadas, galime nieko neperdėdami pasakyti, kad daugelyje vietų Vasario šešioliktoji praėjo labai rimtai.

Tuo džiaugtis galime visų pirmą todėl, kad padaryta didelė pažanga. Jei prieš keliolika metų mūsų spaudoje ir buvo tautos šventės progomis plačiau parašoma, tai šios šventės reikalingumas, būtinumas plačiosioms valstiečių masėms nebuvo tinkamai išaiškintas. Tuomet beveik niekam kaime neateidavo į galvą švęsti Vasario šešioliktoji. Ir kaip čia švęsi, jei toji diena esti, pavyzdžiui, pirmadienį, trečiadienį, ar kurią kitą savaitės šiokią dieną. Ilgainiui tačiau viskas ėmė kitėti gerojon pusėn. Laikraščiai, paplitusios populiarios knygos, inteligentų vis glaudesnis bendravimas su kaimu—savo padarė, ir jau prieš keletą metų visame krašte pradėta masiniai švęsti Vasario šešioliktoji. Mažu pamažu susidarė tokia nuotaika, kad nėra kaimo, netgi lietuviškos šeimos, kuri tuo ar kitu būdu nepaminėtų tautos šventės. Kol turėjome draugijas ir jų skyrius, tautos šventę minėdavome organizuotai, bendrai visi; vėliau teko tenkintis šeimyninio pobūdžio minėjimais, teko, kaip sakoma, savo džiaugsmas paslėpti širdyje, kuri tą dieną daug smarkiau plaka. Tačiau ir aplinkybėms pakitėjus mūsų valstiečiai bent į bažnyčias tą dieną nueidavo ir nors Dievo Namuose bendrai pasimelsdavo.

O tų parapijų, kuriose yra susipratusių kunigų, bažnyčiose pamaldos buvo ir esti laikomos. Vietomis tautos šventės dieną į bažnyčią žmonės suvažiuoja, kaip į didžiausius atlaidus, kai kur po pamaldų bažnyčioje skamba mūsų tautos himno žodžiai, gieda ji visa bažnyčia, gieda entuziastiškai, pakeltu tonu. Sugrįžę namo, vėl pamini tą dieną, kas kaip gali, kas kaip moka.

Žodžiu, ne tik miestų gyventojai lietuviai, bet ir valstiečiai yra įsisąmoninę tautos šventės reikšmę ir kasmet tą dieną pakelta, šventadiene nuotaika pamini.

Aišku, kad tautinio šio krašto lietuvių atgimimo procese yra tai labai svarbus reiškinys, kuriuo galime pasidžiaugti, pasigerėti. Ta proga turime pažymėti ir aiškiai pasakyti, kad mes nesitenkiname vien tautos šventės paminėjimu, vien apeigomis. Tai atsitinka kartą per 365 dienas, o likusiomis 364 dienomis mes turime ne tik jaustis lietuviais, ne tik laikyti aukštai iškeltą lietuvybės vėliavą, už vis labiau branginti lietuvio vardą ir mylėti gimtąją savo kalbą, bet turime ir dirbti, turime, kaip tos skruzdės, krutėti vieni kitiems padėdami, eidami ranka rankon, nes darbo turime pilnas akis, o raumeningų stiprių rankų tam darbui turime nedaug.

Nenorime šioje vietoje davinėti smulkių nurodymų, kas ir ką turi dirbti, kadangi kiekvienas susipratęs lietuvis, jei jis neatkrito ir neatsitolino nuo mūsų visuomenės kamieno, pats žino, ką naudingo ir ką gero gali padaryti savo tautos gerovei.

Tautos šventei praėjus, kai vėl grįžome prie kasdieninio darbo, prie tiesioginių savo pareigų, dirbkime su pasišventimu, atlikime kaskart sąžiningiau pareigas. Nesvarbu, kas kokį darbą turi, bet svarbu, kad kiekvienas jam pavestą darbą gerai atliktų, kad niekam iš mūsų negalima būtų pritaikinti teisingo žmonių posakio „Verkia duona tinginio valgoma". Nepamirškime, kad tai, ką laimėjo lietuvių tauta per paskutinį dvidešimtmetį jau būdama laisva valstybė, yra tai lietuvio darbštumo vaisiai. O juk mes taip pat esame lietuviai, esame vienos tautos-motinos vaikai, todėl ir mes turime dirbti atsidėję, ir kai kitais metais lauksime savo tautos šventės, kad nejaustumėm lietuviškos sąžinės prikaišiojimų.

Gandai dėl atamainų

Lenkijos vyriausybėje

Paskutinėmis dienomis kai kuriuose Varšuvos ir Vilniaus dienraščiuose pasirodė žinių apie galimas atamainas dabartinėje Lenkijos vyriausybėje.

Kalbama, kad naują biudžetą priėmus (iki-IV-1 d.) gen Slavoi-Skladkovskis pasitrauksiąs nuo vidaus reikalų ministro pareigų, kurioms eiti būtų paskirtas arba generolas Gluchovskis, arba pulkininkas Wenda, kurį esą remiąs ozonas.

Podraug rašoma, kad ligšiolinis Vidaus Reikalų Ministerijos tautinių mažumų departamento direktorius Savickis būtų paskirtas kurios nors rytinės vaivadijos vaivada.

Kiek šios žinios teisingos, sunku šiuo metu pasakyti. Tai paaiškės tik kovo mėn. pabaigoje.

Amerikos siena prie ...Reino upės

Neseniai buvo rašyta apie pagarsėjusį ginčą dėl Jungtinių Amerikos Valstybių prezidento Ruzvelto pareiškimo. Kaip žinia, prezidentas Ruzveltas pareiškė, kad Amerika gins Prancūziją. Tai ypač nepatiko vokiečių spaudai, kuri griežtai pasmerkė Ruzveltą, negailėdama jam piktų žodžių.

Dabar pranešama, kad Amerikos parlamentas absoliute balsų dauguma priėmė prezidento Ruzvelto planą. Ta proga vienas žymiųjų Amerikos politikų pareiškė, kad, nors prezidentas Ruzveltas ir nepasakė, jog Amerikos siena esanti prie Reino, bet reikia žinoti, kad, jei totalės valstybės (Vokietija ir Anglija) pultų Angliją ir Prancūziją, Amerika atsidurtų pavojuje. Ir todėl daug geriau bus,— užbaigė minėtas politikas, — kai pasakysime teisybę ir priminsime, kad šiuo metu pirmąją Amerikos apsigynimo liniją sudaro Anglija ir Prancūzija.

Didinamos Prancūzijos oro pajėgos

Paryžiaus dienraštis „Temps" rašo apie didinamą prancūzų orinę pajėgą.

Laikraštis pareiškia: „Oro pajėgoms stiprinti planas pasilieka vis tas pats, kurį parengė Giui la Šambr, būdamas ministru 1938 metų sausio mėnesį. Tuo planu numatoma pagaminti 2.800 moderninių karo lėktuvų. Be to, bus pagaminta apie 4.800 celių ir 12.000 motorų. Dideliais užsakymais Jungtinėse Valstybėse norima sutrumpinti to plano įgyvendinimą, kuris buvo pradžioje numatytas 1940 metų pavasarį. Tuo pačiu metu Prancūzijoje didinamas lėktuvų gamybos tempas. Lėktuvų partijos gaminamos reguliariais laikotarpiais. Numatoma, kad pirmi Jungtinėse Valstybėse užsakyti bombonešiai pasieks Prancūziją birželio mėnesį. Tuo būdu jau šią vasarą prancūzų karo aviacijos pajėga bus žymiai padidinta".

Laikraštis dar nurodo, kad bendra užsienyje užsakytų lėktuvų kaina oficialiai nepranešama. Mimina 63 milijonų dolerių, tai yra kiek daugiau, negu 2 milijardų rankų suma.

Lietuvos tautininkų susirinkimas

Vasario 18 d. Kaune Pažangos rūmuose įvyko Tautininkų Sąjungos apskričių pirmininkų susirinkimas, kuriam pirmininkavo ministras pirmininkas, sąjungos pirmininkas Vl. Mironas.

Sąjungos pirmininkas padarė pranešimą einamaisiais valstybės reikalais, paliesdamas vidaus ir užsienio politiką.

Po pranešimo Sąjungos vyriausios Valdybos narys A. Gilvydis kalbėjo ekonominiais reikalais. Po jo kalbos įvyko gyvos diskusijos. Buvo nutarta prašyti Vyriausiąją Valdybą sudaryti tam tikrą komisiją ekonominiams klausimams nagrinėti.

Toliau apskričių pirmininkai padarė pranešimus iš vietų, iškeldami visą eilę aktualių klausimų.

Lietuvos nepriklausomybės šventė Latvijoje

Lietuvai draugingą Latvija ir visa latvių tauta kitų metų papročiu ir šiemet gražiai paminėjo Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvių šventę. Tą dieną Latvijos miestai buvo pasipuošę latvių ir lietuvių tautinėmis vėliavomis. Pati šventė buvo paminėta atskiruose susirinkimuose ir spaudoje.

Lietuvos nepriklausomybės šventei paminėti Rygoje buvo surengti du iškilmingi aktai — vienas šventės išvakarėse, kurį surengė Latvijos Lietuvių Sąjunga, antras vasario 16-tą dieną, surengtas Lietuvių Latvių Vienybės. Be to, buvo pamaldos ir vakare — iškilmingi rautai. Iškilmingose aktuose kalbėjo Latvijos Lietuvių Sąjungos pirmininkas prel. D. Jasinskas, Lietuvos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Latvijai K. Bizauskas, latvių visuomenės atstovai ir iš Kauno atvykę svečiai. Koncertines dalis atliko Kauno operos solistai daininkinai Staškevičiūtė ir Mažeika. Šios šventės proga Latvijos valstybės prezidentas K. Ulmanis vasario 16 dieną buvo atsilankęs Lietuvos pasiuntinybėje ir ten pats asmeniškai per min. K. Bizauską perdavė Lietuvai savo sveikinimus ir linkėjimus. Be to, prezidentas K. Ulmanis dalyvavo ir akto minėjime. Min. K. Bizauską taip pat sveikino ir Latvijos karo ministras gen. Balodis. Latvijos užsienių reikalų ministras Munteras Lietuvos užsienių reikalų min. J. Urbšiui nusiuntė sveikinimo telegramą.

Pirmiau mušėsi su arabais, dabar šaudosi tarp savęs

Jau kelinti metai Palestinoje vyksta atkaklios kovos tarp žydų ir arabų, nes ir vieni ir kiti nori būti Palestinos šeimininkais. Anglai, kurie nuo Didžiojo karo pabaigos valdo Palestiną, iki šiol negalėjo sutaikinti žydų su arabais. Tuo tikslu neseniai sušaukė Londone konferenciją, bet ir Londonui vargiai pavyks sutaikinti. Kaip jau esame rašę, netgi negalima sukviesti bendro arabų ir žydų pasitarimo.

Kai Londone anglų politikai visokiais būdais nori sutaikinti arabus ir žydus, tai iš Palestinos gauta žinių, kad ten prasidėjo naujos kovos. Tik šiuo žygiu kovoja ne žydai su arabais, bet žydai tarp savęs. Pešasi tarp savęs socialistai su revizionistais, vieni kitus būriais užpuldinėdami. Tarpusavės žydų kovos Palestinoje sukėlė didelį susirūpinimą viso pasaulio žydų tarpe.

NAUJA SUTARTIS SU LIETUVA

Šiomis dienomis vyko Kaune Lietuvos Lenkijos derybos dėl tarpusavio keleivių susisiekimo. Tos derybos pasibaigė vasario 18 dieną atitinkamos sutarties sudarymu. Iš Lietuvos pusės sutartį pasirašė užsienių reikalų ministras J. Urbšys ir užsienių reikalų ministerijos Ekonominio departamento direktorius J. Norkaitis, iš Lenkijos pusės—F. Charvatas, Lenkijos nepaprastas pasiuntinys ir įgal. ministras Kaune, ir Lenkijos užsienių reikalų ministerijos ekonominis patarėjas T. Liubačevskis.

Gen. Raštikis vyksta Estijon

Estijos kariuomenės vadas gen. Laidoneris pakvietė Lietuvos kariuomenės vadą gen. St. Raštikį atvykti į Estijos sostinę Taliną. Gen. Raštikis pakvietimą priėmė ir į Taliną vyksta vasario 22 d. Taline jis padarys gen. Laidoneriui vizitą ir vasario 24 d. dalyvaus Estijos nepriklausomybės šventės iškilmėse.

Kartu su gen. Raštikiu vyksta kariuomenės štabo II skyriaus viršininkas pulk. Dulksys, Lietuvos karo atstovas Baltijos valstybėms pulk. Mėškauskas ir kariuomenės vado adjutantas majoras Gecevičius.

— Vasario 15 d. uždaryta Lietuvos Seimo nepaprastoji ir atidaryta šių metų paprastoji pavasario sesija. Tai atliko ministras pirmininkas Vl. Mironas, perskaitydamas tuo reikalu Valstybės Prezidento pasirašytą raštą.

— Buvęs Lietuvos karo atstovas Sovietų Rusijai pulk. Kazys Skučas pakeltas į generolus ir paskirtas Karo Mokyklos viršininku.

Atėmę žemę, reikalauja ir pinigų

Kaip žinia, vokiečiai kaskart labiau įsigali Čeko-Slovakijoje, statydami vis griežtesnius reikalavimus.

Telegramų pranešimu, šiomis dienomis vokiečiai pareikalavo, kad Čeko-Slovakijos vyriausybė atiduotų Vokietijai trečdalį aukso, kuris yra Emisijos Banke, kaipo pipierinių pinigų padengimas. Vokiečiai tokį savo reikalavimą paremia tuo, kad jų okupuotoje Čeko-Slovakijos dalyje esą apyvartoje apie 3 milijardai čekiškų koronų.

Ar Čeko-Slovakijos vyriausybė bus priversta vokiečiams primokėti už jos žemių okupaciją—netrukus paaiškės.

Vokiečių policijos vadas Varšuvoje

Šio mėn. 18 dieną specialiu traukiniu atvyko į Varšuvą vokietijos viešosios ir slaptosios (garsioji „Gestapo") policijos vadas Himleris.

Varšuvos stotyje Himlerį pasitiko Lenkijos policijos vyriausias komendantas generolas Kordian-Zamoiskis su keliais policijos karininkais. Į stotį taip pat buvo atvykęs Vokietijos ambasadorius Varšuvoje Moltke.

Lenkų spauda nieko plačiau apie Himlerio atsilankymą nerašo, pažymėdama tik, kad tai yra revizitas Lenkijos policijos komendantui, kuris savo metu lankėsi Berlyne.

Italai labai nepatenkinti

Jau buvo minėta, kad paskutiniu metu trys demokratinės didžvalstybės: Prancūzija, Anglija ir Jungtinės Amerikos Valstybės, vėl paskyrė milijardines sumas ginklavimosi reikalams. Šis demokratinių didžvalstybių žygis totalinėse didžvalstybėse padarė nepaprastą įspūdį. Pirmoji atsiliepė piktu tonu vokiečių spauda, o paskui ir italų.

Beveik visi italų laikraščiai su širdgėla pažymi, kad demokratinės didžvalstybės kalba su nepatenkintomis tautomis (vokiečiais ir italais) su patrankų, ugnies ir geležies pagelba.

— „Tokiomis priemonėmis — rašo italų laikraščiai — negalima ginti taikos ir civilizacijos. Tokį aklą egoizmą tinkamai įvertins istorija".

Įdomu, kaip istorija įvertins italų žygius Abisinijoje, kurią jie „civilizavo" taip pat patrankomis, ugnimi ir geležimi.

Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimai

Varšuvoje

Pirmą kartą šiemet Varšuvoje buvo paminėta Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo diena. Iškilmės buvo suruoštos net keliose vietose.

Iš ryto 10 val. lietuvių bažnytėlėje prie Moniuškos g-vės kun. Stasys Vencius atlaikė mišias ir pasakė tai dienai pritaikytą pamokslą. Pamaldų metu giedojo Varšuvos lietuvių choras (darbininkai ir studentai). Po Mišių buvo sugiedota „Te Deum laudamus" ir „Marija, Marija". Pamaldose dalyvavo Lietuvos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Lenkijai dr. J. Šaulys su pasiuntinybės personalu, Lietuvos Bičiulių Sąjungos pirmininkai p.p. V. Romanas ir J. Straševičius su valdyba, Lietuvių Savišalpos D-ja, vietos lietuvių kolonija ir nemažai lietuvių simpatikų.

Po pamaldų Varšuvos Lietuvių Savišalpos D-ja savo patalpose (savo nariams) surengė Lietuvos Nepriklausomybės paminėjimo aktą. Čia kalbėjo p. Mazikienė ir p-lė Dobkavičiūtė, po to buvo sugiedotas mūsų tautos himnas.

Po 12 val. Lietuvos pasiuntinybėje buvo priėmimas.

17 val. reprezintacinėse Lietuvos pasiuntinybės patalpose buvo priimti Estijos, Latvijos pasiuntiniai su pasiuntinybių personalu ir Varšuvos lietuvių dalis. Malonioje nuotaikoje prie arbatėlės buvo pasišnekučiuota iki 19 val. Mūsų studentės ir studentai pobūvį pavairino dainomis.

20 val. įvyko rautas. Dalyvavo beveik tie patys žmonės, tarp jų min. Koscialkovskis, sen. Prystoras ir kiti.

Vėliau 22 val. Lietuvos Bičiulių Sąjunga surengė užsienio reik. ministerijos valdininkų klube pietus. Jų metu S-gos pirmininkas p. V. Romanas (buvęs vaivada) pasakė kalbą, reikšdamas džiaugsmą, kad šios S-gos pastangos nenuėjo veltui, nes santykiai tarp Lietuvos ir Lenkijos vis kaskart geriau vystosi. Baigdamas p. Romanas linkėjo lietuvių tautai laimingos ateities ir pakėlė taurę už Lietuvos Resp. Prezidentą Antaną Smetoną, už ministrą dr. J. Šaulį ir už lietuvių-lenkų sugyvenimą. Į tai atsakė ministras dr. Šurlys. Dėkodamas už sveikinimus jis pakėlė taurę už Lenkijos Prezidentą, ir už Lietuvos bičiulius.

Rauto metu gražiai padainavo lietuviškų dainelių p. Drangelienė. Lietuvos Bičiulių S-ga jai įteikė gražų gėlių bukietą (iš tautinių spalvų) Šopeno veikalų paskambino p. Kazūrienė.

Valkininke

Lietuvos nepriklausomybės 21 metų sukaktuves paminėjo ir Vilniaus krašto lietuvių gyvenamos vietos. Neatsiliko ir lietuviškoji Valkininko parapija. Vasario 16-tą dieną Valkininke buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos. Mišias laikė ir gražų pritaikintą pamokslą pasakė vietos klebonas kun. N. Abaravičius. Pamaldų metu visa bažnyčia skendėjo žvakių šviesoje. Nors tą dieną ir negražus buvo oras, lijo, keliai buvo vandeniu patvynę, tačiau žmonių į bažnyčią buvo suėję nemaža ir žymiai daugiau, negu pernai ir užpernai.

Pamaldos užbaigtos „De Deum laudamus", „Mes trokštam Dievo", ir tautos himnu „Lietuva tėvynė mūsų".

Vasario 16-tą dieną beveik visoje Valkininko parapijoje buvo juntama šventinė nuotaika. Daugelyje vietų žmonės nedirbo visai. Jaunimas rinkosi į vieną vietą ir ką nors skaitė, dainavo ir žaidė tautiškus žaismus. Tą dieną mokyklose pamokos buvo kaip paprastą dieną. Bet kai kurių kaimų vaikai tą dieną į mokyklą nėjo. Tėvai liepė švęsti namie. Kai kuriose valdinėse mokyklose vaikai patys pasistengė kokiu nors būdu tą dieną paminėti. Pav., Daržininkų valdinėje mokykloje buvo iškabinta trispalvė lietuvių tautinė vėliava. Dabar mokyklos vedėjas ieško „kaltininkų".

Kabeliuose

Šiemet Kabelių parapijoj (Gardino apskr.) lietuvių tautos šventė buvo švenčiama su pakilia nuotaika. 9 val. ryto prisirinkus pilnai bažnyčiai žmonių: senių, jaunimo ir vaikų, Kabelių parapijos klebenas kun. P. Čaglys atlaikė iškilmingas pamaldas ir tai dienai pasakė pritaikintą pamokslą. Per pamaldas gražiai giedojo Kabelių parapijos bažnytinis choras. Pamaldos buvo užbaigtos „Te Deum laudamus", kurį tas pats choras pagiedojo gražia, ligi šiol kabeliečiams negirdėta gaida.

Po pamaldų parapijinėje salėje įvyko akademija, per kurią tai dienai buvo pasakyta ir paskaityta pritaikintų kalbų, tarp kurių ypatingai išsiskyrė Onos - Anulės 60 metų amžiaus pasakyti žodžiai. Jinai priminė lietuvių spaudos uždraudimo laikus, pavyzdžio jaunimui, kad dabar jis turi daug laikraščių ir knygų savo gimtojoje kalboje, kurias gali pigiai nusipirkę arba pasiskolinę pasiskaityti. Seniau taip nebuvę. Jinai, jauna būdama, nuo močiutės užslėpusi 5 rublius ėjusi net Ratnyčion 20 km. pirkti iš Prūsų pargabentų knygų, o nusipirkusi turėjo slapstyti nuo rusų žandarų..

Ašašnykų sodžiaus jaunimui gražiai padainavus keleta liaudies dainų, akademija buvo baigta. Sugiedojus tautos himną, visi su jaukia nuotaika išsiskirstė namo.

Vakare, paskirų Kabelių parapijos sodžių jaunimas, susirinkęs pažaidė tautiškų žaismų, padainavo lietuviškų dainų ir paskaitė iš knygų ir laikraščių tai dienai pritaikintų straipsnių.

Pirciupiuose

Pirciupių kaime (Valkininko valsč.) lietuvių tautos šventė šiemet buvo minima pirmą kartą. Dieną žmonės dalyvavo Valkininke pamaldose, o vakare buvo surinkę į vieną vietą ir gražiai savybiniu būdu paminėjo Lietuvos nepriklausomybės sukaktuves. Programoje buvo mokyt. K. Astaškos paskaita tema „Nepriklausomybės reikšmė tautai". Po to buvo sakomos eilės ir einami tautiški žaismai. Kartu buvo pasitarta dėl tolesnio veikimo ir nusistatyta taip gyventi ir dirbti, kad visi būtų verti lietuvio ir gero kataliko vardo. Šokių nebuvo. Mat, buvo atsižvelgta į tos dienos rimtumą. Viskas buvo užbaigta mūsų tautos himnu.

Gervėčiuose

Gervėčių parapijos lietuviai, kitų metų papročiu, vasario 16-tą dieną paminėjo pamaldomis savo parapijos bažnyčioje. Pamaldos įvyko 9 val. Jas laikė kun. Pšemeneckis. Pamaldų metu žmonės giedojo lietuviškas giesmes. Užbaigta giesme „Laimingos tautos".

Adutišky

Adutiškio miestelio ir jo apylinkės lietuviai gyventojai vasario 16-tąją paminėjo bendra šeimynine arbatėle. Tą dieną bažnyčioje mišios buvo paprastos, nes vietos klebonas kun. Banevičius atsisakė pamaldas laikyti lietuvių tautos intencija. Bet vis dėlto tą dieną daugelis buvo atėję į bažnyčią ir pasimeldė ir be savo klebono.

Vakare kolonijoje pas ūkininką Valačką susirinko vietos ir apylinkės lietuviai, daugiausia jaunimas. Pradžioje visi su pakilia nuotaika sugiedojo „Lietuviai esame mes gimę". Paskui susėdo prie bendro stalo. Čia stud. F. Stasiūnas pasakė įžangos žodį, apibūdindamas tos dienos reikšmę. Jam pabaigus, jaunimas padainavo porą dainelių. Po to tas pats F. Stasiūnas skaitė referatą „Kaip buvo atstatyta nepriklausomoji Lietuva". Ir vėl sudainuota pora dainelių. Toliau L. Stasiūnas pakalbėjo, ką Lietuva, kaip nepriklausoma valstybė, iki šiol yra nudirbusi ir kiek yra pažengusi priekin. Pagaliau tautos šventės minėjimas užbaigta tautos himnu.

Lenkų spaudos balsai apie Lietuvą

Lietuvos nepriklausomybės 21 metų sukaktuvių minėjimo proga, Lietuvos vardas buvo minimas visos pasaulio spaudoje. Kitų tautų ir valstybių laikraščiai vasario 16-tą dieną apie Lietuvą atsiliepė kaip jau apie visai subrendusią, gerai susitvarkiusią ir visais atžvilgiais sustiprėjusią valstybę.

Neatsiliko ir lenkų spauda. Daugelis lenkų laikraščių ir žurnalų ta proga buvo įsidėję Lietuvos Valstybės Prezidento Antano Smetonos atvaizdą ir pritaikintus straipsnius, sužymėdami Nepriklausomos Lietuvos ligšiol atsiektus laimėjimus.

Kadangi tie sutartini lenkų spaudos balsai apie Lietuvą ir lietuvių tautos šventę teko išgirsti, galima sakyti, pirmą kartą, tai pravartu būtų nors su kai kuriais susipažinti, išvertus juos į mūsų kalbą. Čia dedamos ištraukos iš didesnių dienraščių: „Kurjer Poranny", „Kurjer Warszawski", „Ekspres Poranny" ir „Gazeta Polska".

„Kurjer Poranny" rašo šitaip: „Prieš 20 metų iš Didžiojo karo chaoso atsikėlė Nepriklausoma Lietuva. 1918 metų vasario 16 d. lietuvių tautos tarybos delegatai paskelbė Lietuvos valstybės sudarymą. Šiandien, Lietuvos valstybės vadai, atsigręždami atgal ir apžvelgdami visose darbo srityje gautus vaisius, gali tik didžiuotis savo atsiektais laimėjimais".

Laikraštis toliau pažymi, kad lietuviai dar pirmomis savo nepriklausomo gyvenimo dienomis ėmė daugiau dėmesio kreipti į krašto ūkinius reikalus. Tai įvertindamas, toliau konstatuoja:

„Nėra abejonių, kad prieš Europos opiniją Lietuva egzaminus išlaikė. Netekusi savo prekėms rinkų Vokietijoje, tuojau sugebėjo savo žemės ūkio gaminiams surasti vietas Skandinavijos ir Anglijos rinkose. Tuomet įrodė, kad ji ūkiniu atžvilgiu nuo nieko nepriklauso, o jos gaminiai, turėdami gerą vardą, gali susirasti rinkų visur.

Praėjusiais metais galėjome įsitikinti, ką iš tikrųjų Lietuva yra atsiekusi. Tuomet mes išvažinėjome visą kraštą, aplankydami miestus, kaimus, naujai atsiradusius naujakurių namus, mokyklas, ūkio kooperatyvus ir liaudies namus. Mes tuomet galėjome įsitikinti, kad per pirmuosius 20-ties valstybinio gyvenimo metų lietuviai laiko nesugaišo. Nesėdėjo sudėję rankų ir svetimos paramos nelaukė".

„Kurjer Warszawski":

„Per 20 metų valstybinio gyvenimo lietuviai, būdami giliai patriotiškai nusiteikę, sugebėjo nugalėti kliūtis, kurios supo jauną Lietuvos Respubliką; pagal tautos ir laiko reikalavimus sutvirtino valstybinę santvarką; pagal savo reikalus ir galimumus sudarė stiprią, išlavintą kariuomenę; sutvarkė su savo kaimynais santykius; tautos ir valstybės naudai pravedė radikales visuomeninės reformas: išplėtė ūkinį gyvenimą, paremtą daugiausia gerai suorganizuotu žemės ūkiu. Tų atsiektų laimėjimų dėka Lietuvos valstybė šiandien yra pasiruošusi nugalėti kliūtis ir be baimės stebi tarptautinių įvykių raidą."

„Ekspress Poranny":

„Jauna lietuvių tauta susidarė jai atitinkamą visuomeninę santvarką, sustiprino savo nepriklausomybę ir įvykdė toli siekiančią reformą. Pavyzdingai pravesta žemės reforma pakeitė Lietuvos veidą, paversdama ją smulkių ūkių kraštu ir sudarydama jos gerovės pagrindą, o nepaprastai išsivysčiusi kooperacija padėjo pasaulio rinkose vesti sėkmingą konkurenciją. Pavyzdingos kooperatyvų sąjungos „Pienocentras", „Lietūkis" ir „Maistas", racionaliai suorganizavusios žemės ūkio gaminių išvežimą, padarė tai, kad šiandien Lietuva Anglijoje konkuruoja net su tomis valstybėmis, kurios turi aukščiausiai pakilusią žemės ūkio produktų gamybą, pav. kaip Danija".

„Gazeta Polska":

„Pagaliau minint 20 metų Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktuves, lenkų lietuvių santykiai jėję yra į normales vėžes. Lietuvių tauta ištikimai stovi prie savo valstybinės nepriklausomybės vėliavos, darydama visa, kad ta nepriklausomybė būtų labiausiai sustiprinta. Ta išvermingą lietuvių tautos valia mumyse visuomet sukeldavo gilią pagarbą".

IGNAS ŠEINIUS

JUZULIS ĖGLIS

Ignas Šeinius yra plačiai žinomas rašytojas, sukūręs nemaža gražių veikalų. Pernai jis išleido novelių rinkinį „Tėviškės padangėje". Iš šio rinkinio dedame novelę „Juzulis Ėglis", norėdami supažindinti mūsų laikraščio skaitytojus su naujausiu I. Šeiniaus veikalu.

Red.

I.

Juzulis Ėglis likęs vienas vyras ūkyje. Tėvas prieš metus mirė vokiečių koncentracinėje stovykloje, brolis Adomas išėjo savanoriu Vilniun. Dabar, tur būt, Kaune.

Iš pradžių nieko, patiko Juzuliui, kad liko vienas tarp keturių moterų, motinos ir seserų. Dabar turi jas saugoti nuo bolševikų, kaip anksčiau nuo išeinančių vokiečių. Tai garbinga vyrui.

Jis ne plikomis rankomis. Skilandžiu, lašinių puspalčiu ir dviem dešromis drauge su Adomu prieš penketą mėnesių nuginklavo visą vokiečių būrį. Gavo 60 šautuvų, 40 rankinių kilograminių granatų, 12 po du kilogramus ir 18 mauzerių. Šovinių tris maišelius. Dešinę dalį pasiėmė Adomas su draugais, išeidami Vilniun, bet liko ir jam. Ne tiek jam, kiek palikta atsargai. Atsarga tiek paslėpta, kad ir moterys nežino.

Tik nejauku Juzuliui, kad ir su dviem mauzeriais kešenėse, kad štai Bervydžių dirvos daugiausia dirvonuoja. Ruduoja rūkštynėmis, geltonuoja svėre. Kad bent du arklius turėtų, savo dirvas išartų ir išakėtų. Nors 20 ha ir nemaža vienam vyrui.

Turi du arkliu, tik kas iš to? Bukštuolį jis slepia Baltaraiščio saloje, jau nuo vokiečių laikų. Tačia niekas nesurado ir neišdavė, vargiai suras ir dabar. Jei ir surastų. jo, treigio žirgo, slaptai nuo gyvulių ir žmonių išaugusio, ne tai kas ir suvaldytų. Bukštuolis tik Juzulį prisileidžia.

Galvoja Juzulis, kad, vokiečiams išėjus, galės išsivesti Bukštuolį ir plūgan insikinkyti. Kiek nuartų su juo! Dabar ir vėl! Ką vokiečiai paliko, bolševikams atėjus, miestelyje insikūrusi kareivių ir kumečių taryba pusiau padalino. Atėmė pusę vasarojaus sėklos, dvi karves ir vieną arklį. Su sėkla ne tiek blogai, jos yra kubiliuose smėlyne.

Purena Juzulis akėčiomis dirvą, galėtų purenti dvejomis, ir apsisukdamas vis žvilgterėja Baltaraiščio pusėn. Ten, tarp alksnių ir juodalksnių, daiktais, kur sausiau, sprogsta beržaliai ir kartais iš tos pusės dvelktelėja galių kvapas. Nors vėjo nėra. Tylu šiandien, šilta, dangus mėlynas, tolumoje dirvos mirga, garuoja. Suartos daugiau. Dirvonai tik tik. Ten, kur aria ar akėja, atrodo iš tolo, kad žmonės ir arkliai mirga. Nereta ir ariamųjų karvių, moterų pavarnų.

In karves Juzulis nei nežvilgterėja. Arti jomis — tai lyg tikrai būtų pasaulio pabaiga!

Geriau jis inniziūri, kaip varnėnai paskui jo akėčias rankioja kirmėles. Vis patinai. Prirenka, prirenka, purpt! pakyla ir skrenda in pateles kaimo pusėn. Jos dabar peri.

Rodos, stačiai viršum jo galvos čirena vieversys. Tikrai stačiai. Ko jam reikia? Vieversys nesijuokia iš Juzulio, taip neatrodo. Gal jam patinka, kad žmonės dirba laukus, kad dirba vis dėlto daugiau kaip pernai. Iš dar aukščiau, staiga iš kito daikto, pasigirsta perkūno oželis. Kaip kulkosvydis iš upės pasilaido.

Juzulis stveria ranka prie kešenės. Mauzeris yra, su 10 šovinių. Ir šaudo Juzulis neblogai. Be reikalo nešaudo, bet, jei reikės, pataikys.

Juzuliui aštuoniolika metų. Motina, bijodama dėl savo Juzulio, sako, kad jam tik šešiolika, Daugiau ir neatrodo. Juzulis kresnas berniokas, nors iš pečių ir visos eisenos, rodos, meškų galėtų susitikti. Iš veido atrodo, lyg būtų nepaprastai geras. Tikrai, jis nemoka supykt. Kai šneka, jo skruostai nuolatas šypsosi, o akys linksmai spindi. Mergiotės neslepia, kad jo geltoni papurę plaukai ir balti dantys joms patinka. Tur būt, daugiau kai kas.

Ir Juzuliui viena mergiotė niekuo sau, patinka. Marytė kitam Bervydžių gale. Nors ir tamsiaplaukė ir kiek didesnė nei jis. Šeštadieniais ir sekmadieniais pašoka, pajuokauja su ja. Daugiau nieko. Tokie laikai. Ir šiaip jai ildar reikėtų jo laukti. Juzulis tiek turi seserų, visos netekėjusios. Turi vyresnį brolį. E, iš viso ar teks jam kada vesti!

Švilpterėja Juzulis ir sušeria kumelei. Ji pasidarius kiek gudresnė. Matyt ir kumelė jaučia, kad aplink pavasaris, kad dirvos tolumoje mėlynai mirga ir berželiai raiste sprogsta. Jaučia, kad ant jos nugaros mėlynos musės pradeda šokinėti.

Šilta, Juzulis prasisega marškinius. Tik gera šiluma. Oras daros toks lengvas, krūtinė noriai jį geria. Ima noras plačiai apsidairyt ir stabterėjus giliai aukštyn insižiūrėti.

Juzulis sustoja ir įsižiūri. Aukštai, kiek akim sumatyt, sklando du balti taškai. Gandrai. Suka ore, suka. Vis aukštyn kyla. Žemyn pasileidžia. Girdėt, kaip klegena. Vėl pamažu aukštyn insisuka. Klegenimas silpnėja, tola.

Pavasaris! Visas oras mirga, visa žemė alsuoja ir kvepia.

— Kurių velnių tie bolševikai čia atėjo!

Juzulis nusikeikia. Nebalsiai, tik viduje. Vis dėlto nuo to nusikeikimo susigniaužia jam kumštis, ir jis jaučia, kad nesušypso.

II.

Iškinkęs savo širmę, vokiečių ir bolševikų atmestą kumelę, Juzulis joja Baltaraistin perrišti Bukštuolio. Palikęs ten ir kumelę pietų pasiganyti. Eitų pėsčiais ir vestųs ją, senę išsekusią kumelę, tik kniečia greičiau juodbėrį Bukštuolį pamatyti.

Sudrožia širmei pavadžiu, ir ji kicena kaip pieva paristas krepšis. Pati skuba, išalkus. Žolė dabar gera raisto sausumose, pavasariškai sultinga.

Juzulis joja tarp kimsų pramintų taku, linksmai šūkteręja. Laukia, kad Bukštuolis atsilieps. Tylu. Tyčia neatsiliepia!

Vėl Juzulis šūkteręja. Tylu. Šelmis Bukštuolis! Nejau nenujaučia, kaip Juzuliui širdis plaka? Jis rimtai pradeda bijoti, kad kas kurią dieną jo Bukštuolio nenujotų.

Pro veidą švysteręja tik ką palaužta beržo šaka. Juzulis grįžtelėja, — tikrai, tik ką palaužta. Žvilgteręja po kojų. Jota kieno. Tik ką išjota. Inminta žolė dar neatsitiesus.

Nekaustytų arklių išjota.

— — —

Juzulis praryja kvapą. Drožia širmei per abu šonus. Širmė inklimpsta tai priešakinėmis, tai paskutinėmis kojomis, bet pasišokinėdama lekia.

Didoka pieva, apjuosta baltakamblių barželiu, tuščia. Per praeistą žolę nusiraito, kaip užmušta gyvatė, geležinė sąnarinė. Pavadis nuo sąnarinės neatraištas, peiliu nupiautas.

Ne, Juzulis nestovi ir nelaiko nupiauto pavadžio galo rankose, paleidžia pievon kumelę ir lekia atgal. Joks arklys taip greitai nelektų per kimsus.

Iš raisto išlėkęs, pameta pėdsakus. Ne, jie čia kelyje vėl visai aiškūs. Nors ir nekaustyto arklio, kanopos giliai insimušusios. Skubėta, šuoliais nujota.

(B. d.)

Vasario 16 dieną įvykęs iškilmingas posėdis Karo Muziejuje. Kalba Lietuvos Prezidentas Antanas Smetona. Nuo jo į kairę ministras pirmininkas Vl. Mironas, finansų ministras Indrišiūnas, vysk. Bučys ir Lietuvos Banko valdytojas J. Tūbelis. Dešinėje — Seimo pirmininkas K. Šakenis, kariuomenės vadas brig. gen. Raštikis, teisingumo ministras Gudauskis ir kariuomenės štabo viršininkas brig. gen. Černius.

Plečiamas Šventosios uostas

Klaipėdos uostas, nors žymiai praplėstas ir patobulintas, jau sunkiai pajėgia aptarnauti visus reikalus, kurių atsiranda vis daugiau ir daugiau. Numatoma, kad Klaipėdai apsčiai naujo darbo duos lenkų prekių tranzitas, miško apdirbimas ir išvežimas. Tokiu būdu tenka galvoti apie tai, kaip pašalinti šiam uoste vietos trūkumą. Tolimesnis uosto plėtimas sutinka didelių kliūčių ir labai brangiai kaštuotų. Todėl kilo sumanymas praplėsti, pagilinti ir tiek patobulinti Šventosios uostą, kad ir jis tiktų jūrų prekybai. Į Klaipėdos uostą atplaukiančių laivų didesnė pusė turi gremzlę iki pusketvirto metro. Vadinas, jeigu Šventosios uostas turėtų iki 4 metrų gelmę, tai visi mažesnieji laivai, kurie dabar lanko Klaipėdą, galėtų plaukti į Šventąją. Klaipėdos uostas būtų atpalaiduotas nuo perdidelio laivų ir prekių antplūdžio. Žinovai jau paruošė projektą, pagal kurį Šventosios žvejų uostas galėtų būti pertvarkytas į prekybos uostą. Toks pertvarkymas esą būtų lengvesnis ir pigesnis, negu naujas Klaipėdos uosto praplėtimas. Tuo labiau, kad Klaipėdos uostui plėsti jau trūksta patogios vietos.

Iki šiol Šventosios uostas, tarp Palangos ir Liepojaus buvo įrengtas tiktai žvejų reikalams.

Hitlerininkai norėtų „rinkti“ popiežių

„Aide“ jau buvo trumpai minėta, kad mirus Katalikų Bažnyčios Galvai — Popiežiui Pijui XI, vokiečių spauda pasielgė labai negražiai. Tiesa, hitlerininkų spaudos susierzinimas yra suprantamas, nes Popiežius Pijus XI per 19 metų gynė visų žmonių teises, nepripažindamas nei „išrinktųjų“, nei „pasmerktųjų“. Tačiau tai dar neįrodymas, kad mirusį Popiežių galima pravardžiuoti, kaip daro hitlerininkų laikraščiai. Tokį hitlerininkų laikraščių „kultūros“ lygį pasmerkė viso pasaulio spauda.

Išliejusi savo tulžį prieš Popiežių Pijų XI, kurį su ironija vadina „Liaudies fronto“ valdžios šalininku*), hitlerininkų spauda pradėjo beatodairinę kovą dėl naujo popiežiaus, kurio rinkimai prasidės kovo 1 dieną. Kadangi iš Vokietijos išvyko į Vatikaną keturi kardinolai, tai hitlerininkų spauda juos tiesiog įspėjo, kad nedrįstų balsuoti už tokį kandidatą, kuris būtų priešingas rasizmo teorijai. Kaip pasielgs Vokietijos kardinolai balsavimo metu — žinoma iš anksto. Jiems hitlerininkų spaudos nusistatymas nėra joks kriteriumas ir, aišku, kaip diena, kad renkant naują popiežių, kardinolai vaduosis tik savo sąžine.

Tiesa, spaudimų į kardinolus dėl popiežiaus rinkimų būdavo daroma ir anksčiau. Bet taip brutaliai iki šiol dar nieks nemėgino paveikti rinkikų-kardinolų. Pirmieji tai padarė hitlerininkai.

Šia proga tenka pažymėti būdingas sutapimas Kai Vokietijos kardinolai išvyko į Vatikaną, visoje Vokietijoje buvo galutinai uždaryta katalikų jaunimo organizacija, remiantis „Valstybės saugumo įstatymais“. Taip pat uždaryti keli Berlyne leisti grynai tikybinio pobūdžio katalikiški savaitraščiai. Tai atrodo, lyg hitlerininkai tuo nori įrodyti, jog su jų nuomone susirinkę Vatikane kardinolai turėtų skaitytis.

Pažymėtina, kad italų spauda šiuo klausimu laikosi visiškai padoriai. Tinkamai pagerbė Popiežių Pijų XI, nors jis ne kartą yra griežtai pasisakęs prieš kraštutines fašizmo teorijas. Taip pat nejuntama italų spaudoje jokio spaudimo dėl naujo popiežiaus rinkimų. Vieno tik dalyko neslepia visa italų spauda. Būtent, visi italų laikraščiai yra tos nuomonės, kad *popiežiumi bus išrinktas tiktai italas.*

Tokios nuomonės laikydamiesi, italų laikraščiai gyvai svarsto, kuris Italijos kardinolas bus išrinktas popiežiumi. Iš karto buvo daugiausia kalbama apie ligšiolinį Vatikano užsienio reikalų sekretorių kardinolą Pačeli. Bet dabar vienas įtakingiausių Rymo dienraščių „Popolo di Roma“ teigia, kad paprastai tokią atsakingą vietą užimąs kardinolas nerenkamas popiežiumi. Užtat minima visa eilė kitų kardinolų pavardžių, kurių čia nėra reikalo kartoti. Kuris Italijos kardinolas bus išrinktas popiežiumi, paaiškės po kovo 1 dienos, kada Vatikano rūmuose prasidės Konkliava.

Šiuo metu galima tik tiek pasakyti, kad hitlerininkams nepavyks priversti kardinolų balsuoti už Berlyno nurodytą kandidatą. Nepasisekė ši kova kadaise Bismarkui, nieko nelaimės ir dabartiniai Berlyno valdovai.

Katalikas.

*) Pernai atlaikius Paryžiaus Katedroje kardinolui Verdierui pamaldas už Čeko-Slovakiją, hitlerininkų spauda kardinolą taip pat išvadino „Liaudies fronto“ kardinolu. K.

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Dūkštas. *Bylos, blaivybės savaitė ir kt.* 1937 metais lapkričio 17 d. buvo suimti už tariamai nelegalių lietuviškų knygų platinimą keli Dūkšto apylinkės lietuviai, būtent: Klemensas Čaikauskas, Aleksandras Poviškis, Bronius Černiauskas, Valentas Bužinskas, Albertas Labuckas ir Kazys Karla. Visi buvo suimti ir uždaryti Vilniaus Lūkiškio kalėjime. Jie kalėjime buvo laikomi nuo 1937 metų lapkričio mėnesio iki 1938 metų gegužės mėn. 2 dienos. Po to jie buvo iš kalėjimo paleisti ir laikomi buvo Dūkšto policijos priežiūroje. Dabar šio mėnesio 7 dieną jie gavo pranešimus, kad dėl stokos nusikaltimo įrodymo jų bylos jau panaikintos.

Ir čia buvo paminėta Blaivybės savaitė. Vasario 5 d. vietos klebonas kun. J. Vaičiūnas pasakė pritaikintą pamokslą, plačiau apibūdindamas girtavimo kenksmingumą. Po pamaldų klebonijoje susirinko nemaža žmonių, kuriems buvo paskaityta apie blaivybę ir parodyta paveikslų kaip atrodo girtaujantieji žmonės. Ta proga klebonas paragino žmones susirašyti į parapijos blaivybės broliją. Žmonės sutiko. Kitą kartą nutarta išsirinkti valdybą.

Ąžuolas.

Ignalina, Daugėliškio valsč. *Dėl mokyklos.* Šiame miestelyje yra septynių skyrių liaudies mokykla. Ją lanko ne vien Ignalinos, bet ir šių sodžių vaikai: Gaveikėnų, Strigailiškio, Petravo, Girminių, Užušilės, Poviliškės ir Antagavės. Tai lietuvių gyvenami sodžiai. Dėl to ir Ignalinos mokyklos mokiniai beveik visi yra lietuviai, išskyrus kelis Ignalinos lenkų valdininkų vaikus. Bet mokykloje nuo jos įsikūrimo laikų lietuvių kalbos pamokų nėra. Taip pat ir tikyba dėstoma vien lenkų kalba. Mokyklos vaikai kasmet pirmajai išpažinčiai ruošiami taip pat vien lenkų kalba. Tėvai šiuo reikalu didesnio susirūpinimo neparodo.

Neseniai mokykla gavo penkiolika porų vaikiškų batukų, kad būtų išdalinti neturtingiems vaikams. Nors lietuvių vaikų tarpe daug yra neturtingų, bet nė vienas jų negavo.

Žinanti.

Gardino apskr.

Vieciūnai, Marcinkonių valsč. *Dėl vaikų mokinimo.* Grynai lietuviškame Vieciūnų kaime yra valstybinė pradžios mokykla. Dėstomoji kalba - lenkų. Tėvų pastangomis mokykloje taip pat yra įvesta ir lietuvių kalba, kurios per savaitę būna dvi pamokos.

Mokyklos mokytoju yra Markevičius. Lietuviškai moka silpnai, ir lietuvių kalbos gerai dėstyti nesugeba. Per dainybos pamokus dainuojamos vien lenkiškos dainelės.

Tėvai, pasinaudodami jiems priklausoma teise, reikalauja, kad jų vaikai būtų mokomi savo gimtąja kalba. Šių metų sausio 9 d. jie nusiuntė Gardino apskrities mokyklų inspektoriui išpildytas deklaracijas, kur pabrėžė, kad mokykloje dėstomoji kalba turėtų būtų lietuvių. Bet iki šiol dar jokio atsakymo nėra gavę.

V.

Lydos apskr.

Nočia. Rodunės valsč. *„Nubaudė“.* Neseniai vieną sekmadienį vietos klebonas kun. Viežbovskis, beskelbdamas iš sakyklos jaunavedžių užsakus, lenkų kalba paskelbė užsakus ir iš Milvidos vieno lietuvio. Kun. Viežbovskis ten pat paaiškino, kad jis taip darąs todėl, kad tas žmogus jo prašęs jo užsakus būtinai skelbti lietuvių kalba. Kun. Viežbovskis tą žmogų viešai sakykloje išvadino „mandruoliu“ ir „bepročiu“.

Šią žinią paduodu Vilniaus arkivyskupo žiniai. Reikia tikėtis, kad kun. už tai arkivyskupo bus sudraustas ir daugiau taip viešai nebedarys.

Bružuklis.

Ašmenos apskr.

Dieveniškės. *Sekvestratoriai.* Dieveniškių apylinkės gyventojai daugiausia yra lietuviai. Nelietuviai tik vienas kitas. Daugumas jų gyvena neturtingai. Žemės turi mažai, šeimos didelės. Mokesčiai dideli, o uždarbių nėra Kartais vienas kitas, į Dieveniškes nuėję, gali tik žydams malkų papiauti, už ką per dieną gauna 2 auks. Jaunesnieji, neturėdami kur dėtis, kasmet važiuoja Latvijon, Estijon.

Čia dabar lankosi sekvestratoriai ir renka nesumokėtus mokesčius. Pav., sausio 28 d. sekvestratoriaus pasamdyti žmonės Žižmų sodžiuje Prano Zenkevičiaus paėmė vilnas ir linus, Zigmo Pašulio—drobę, Prano Dilbos paklodes ir užvalkalus, Zigmo Šilabrito — dvejus ratus, Kazio Butrimo 5 pūdus rugių, Adomo Sanžarto — sermėgą, Martyno Sanžarto—kilimėlius ir kailius, Liudviko Šilabrito — kilimėlius, drobę ir sermėgą, Motiejaus Šilabrito - apsiaustą, Juozo Butrimo—kailinius. Pas Stasį Bludnicką nieko nerado paimti. Taip pat reikalavo ir iš buv. lietuviškos skaityklos vedėjo Prano Barcio, kad sumokėtų administracinės valdžios uždėtą piniginę baudą, bet šiam parodžius kvitus, kad toji bauda jau sumokėta, išėjo.

Kitą dieną kai kurie paimtus iš jų daiktus iš valsčiaus valdybos atsiėmė. Atsiėmė sumokėdami paskolintais pinigais. Buvo ir tokių, kurie atsiėmė parodę valsčiaus valdybai kvitus, kad jų mokesčiai jau yra sumokėti anksčiau (Adomas Senžartas).

Vasario 8 d. sekvestratoriai buvo Maciucių sodžiuje. Čia iš Kosto Kuklio už asekuracijos mokestį 16 auks. norėjo paimti paskutinę karvę, bet, jam pasiskolinus 10 auksinų ir sumokėjus, už likusius 6 auks. paėmė vienerius kailinius. Stasio Krečiaus taip pat paėmė vienerius kailinius. Bandė imti kailinius ir iš Kosto Krečiaus. Bet šis pasiskolino 11 auks. ir sumokėjo.

Kai kurie už pavėlavimą turėjo sumokėti su procentais. Pav., Kostas Krečius vietoj 8 auks. sumokėjo 14 auks. Stasys Silius procentų sumokėjo 6 auks. Mykolas Krečius buvo nesumokėjęs 12 auks. Iš jo paimta rietimas drobės. Vlado Krečiaus nebuvo namie. Jo užrašytas arklys.

Vietinis.

Pastaba. „Aido“ 20 (102) Nr. korespondencijoje iš Dieveniškių turėjo būti pažymėta, kad Stasys Dvynelis mirė ne Dieveniškėse, bet Žižmuose.

Viln.-Trakų apskr.

Gervėčiai. *Pamaldos už mirusįjį Popiežių.* Vasario 12 d. vietos klebonas kun. Chodyka pranešė žmonėms iš sakyklos, kad vasario 14 dieną bus laikomos pamaldos už mirusiojo Popiežiaus Pijaus XI vėlę. Kun. Chodyka pažymėjo, kad pamaldos būsiančios bendros visiems parapijiečiams, būsią giedama lietuviškai ir lenkiškai.

Į pamaldas buvo atėję lietuviai ir nelietuviai. Taip pat pamaldose dalyvavo lietuviai ir nelietuviai Gervėčių mokyklos mokiniai. Tačiau pamaldos įvyko kitokia tvarka. Klebonas poterius už Popiežiaus vėlę užsakinėjo kalbėti vien lenkų kalba, o po mišių ir „Viešpaties angelas“ užtraukė lenkų kalba.

Našlaitė.

Kamorūnai, Varėnos valsč. *Dėl mokytojo.* Šiame visai lietuviškame sodžiuje mokytojauna mokyt. Šėmis (gervėtiškis). Jis mokykloje su vaikais kalbasi vien lenkų kalba. Lietuvių kalbos pamokų savaitėje yra porą kartų. Bet dažnai mokyt. Šėmis „pamiršta“ ir užuot lietuvių kalbos pamokos padaro kurią kitą.

Mokyt. Š. norėjo surengti vaikams eglutę ir liepė kiekvienam susidėti po 50 sk. Bet kadangi jis pastebėjo, kad prie eglutės nebus sakomos lietuviškos patriotinės eilės, nebus einami lietuviški rateliai, tai vaikai nesutiko ir pinigų nedavė.

Nesurengus eglutės mokykloje, norėjo surengti jaunimas. Jau buvo surinkta ir pinigų. Bet mokyt. Š. pasakius, kad jis nesutinkąs ir kad eglutė galėsianti jiems pakenkti, nuo to sumanymo atsisakė.

Čia nėra pagirtinas dalykas, kad neatsirado nė vieno tėvo, kuris būtų parašęs inspektoriui deklaraciją, kad jo vaikai mokykloje būtų mokinami ir gimtąja lietuvių kalba.

Į Kamorūnus dabar ateina „Aido“ 30 egz., taip pat keli egzemplioriai ir kitų laikraščių.

Jonas.

Į seniūnijų tarybas išrinkti lietuviai į valsčių tarybas renka savuosius žmones, gerus, susipratusius lietuvius.

KRONIKA

Dėl valsčių tarybų rinkimų

Pasibaigus seniūnijų tarybų rinkimams, prasidėjo valsčių tarybų rinkimai. Kaip buvo rašyta, valsčių tarybų rinkimai jau įvyko Užbalio ir Marcinkonių valsčiuose. Kituose valsčiuose rinkimai įvyks šiomis dienomis: šio mėnesio pabaigoje ir kito mėnesio pradžioje. Būtų labai pagirtinas dalykas, kad mūsų korespondentai apie valsčių tarybų rinkimus „Aidui" kuo greičiausiai praneštų, pažymėdami kada, kur jie įvyko, kiek buvo rinkikų, kokia buvo rinkimų eiga ir kiek išrinkta lietuvių ir nelietuvių tarybininkų.

Lietuvių studenčių pramogėlė ir susirinkimas

Vasario 21 d. (antradienį) Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos bute rengiama šios Sąjungos lietuvių studenčių sekcijos juodoji kava, į kurią kviečiama dalyvauti ir nestudentės, nestudentai. Pradžia 19 val.

Vasario 22 d. 10 val. ryto Sąjungos buto salėje įvyks Sąjungos studenčių sekcijos narių metinis susirinkimas. Visų narių dalyvavimas būtinas. *Valdyba.*

Dar viena lietuvių byla

Vasario 22 d. Apygardos Teismas Lydoje svarstys buv. „Ryto" mokytojos ir skaitykios vedėjos Veronikos Čibiraitės bylą. Ši jos byla Apygardos Teisme Lydoje bus svarstoma iš eilės jau ketvirtą kartą. Jau tris kartus ji buvo atidėta todėl, kad neatvyko Vilniaus vaivadijos atstovas, lietuviškų reikalų žinovas, kuris buvo kviečiamas kaipo ekspertas.

Lankėsi kunigai jėzuitai

Vasario 19 dieną Vilniuje viešėjo du Kauno lietuviai kunigai jėzuitai: kun. Antanas Bieliūnas ir kun. Juozas Juškevičius. Jie Vilniuje buvo sustoję begrįždami Kaunan iš Vokietijos, kur buvo nuvykę studijų reikalais.

Kun. A. Bieliūnas buvo atsilankęs į šv. Mikalojaus bažnyčioje ruoštas lietuvių moksleivių pamaldas ir pasakė pamokslą.

Vilniaus bedarbiai

Lenkų laikraščiai rašo, kad šiuo metu Vilniaus mieste yra 10.000 registruotų bedarbių. Tie laikraščiai pastebi, kad šis skaičius nemažėja. Jeigu mažėsią, tai greičiausia kito mėnesio pradžioje.

Dr. Pr. Ancevičius išvažiavo į Varšuvą

Vilniaus miesto storastos sprendimu iš Vilniaus ištremtas dr. Pranas Ancevičius vasario 18 dieną išvažiavo gyventi Varšuvon.

„Kur. Wileński" rašo, kad daryti žygiai jo trėmimui sulaikyti teigiamų vaisių nedavę.

Redakcijos atsakymai

Vienam. Rašote neblogai, tačiau tokio pobūdžio reikalas nėra aktualus, juo labiau, kad jis yra daugiau supintas su praeityje patirtais asmeniniais įspūdžiais.

Zetui. Korespondencija iš Grybų teks atidėti, nes iš kitų šaltinių gauta žinia sako visai priešingai.

Vietiniui. Kai ką, dėl suprantamų priežasčių, išleidome. Adresas pataisytas.

Ąžuolui. Korespondencijos iš Miliūnų negalėsime įdėti.

A. K. Eilėraščius įteikėme.

Ąžuolynui. Nemalonūs dalykai. Prašome parašyti apie ką kita.

Rambynui. Žinia galima buvo įdėti, bet jau dabar ji yra labai suvėlinta.

Doleraičiui. Apie tai geriau nerašyti.

Vl. Skiausčiui. Eilėraščius įteikėme Ar įdės, nežinome.

Dalyviui. Apie kairiųjų nedalyvavimą vasario 16 dienos pamaldose išleidome, nenorėdami nurodyti, kur jie yra.

Agotei. Dėkojame, kad parašėte. Bet įdėjome kito, kuris atsiuntė anksčiau. Prašome ir toliau mums bendradarbiauti.

Nerytei. Pirmiau išvardintas Amerikos lietuvių laikraštis debito neturi. Patartumėm išsirašyti „Studentų Žodį". Jo adresas: Marianopolis College, Thompson, Conn. U.S.A.

Vl. Krušui. Nurodykite paštą, nes nežinome, kur ieškoti jūsų klaidingai rašomo adreso.

Draugui. Ta byla jau buvo aprašyta. Prašome kitokių žinių.

Bružukliui. Jūs pageidaujate korespondencijos įdėti su visais aštrumais. Deja, mes taip padaryti negalime. Naujiems prenumeratoriams „Aidas" bus siuntinėjamas. Lauksime jų prenumeratos. Nesulaukę turėsime sulaikyti.

Vaišniams. Padėka nebus įdėta, nes paprastai už tokius dalykus viešai nedėkojama.

Ąžuolui. Skelbimo nedėsime, nes jį turėjo atsiųsti patsai klebonas.

Išgamų likimas visur vienodas

Telegramos praneša, kad šio mėn. 19 dieną Šanchajuje buvo užmuštas vadinamosios Nankino vyriausybės ministras Šenionas. Jis buvo žymus politikas, dirbęs japonų naudai.

Už tai minėtą dieną keli kiniečiai, atėję į ministro Šeniono butą, ir parsidavusį savo tautietį keliais revolverių šūviais mirtinai sužeidė.

Ministras Šenionas, nuvežtas į ligoninę, mirė.

Šio ministro nužudymas yra ne pirma kruvina drama okupuotoje Kinijoje, kur dabar viešpatauja japonai. Kinų patriotai be pasigailėjimo šaudo savo tautiečius, kurie parsiduoda okupantams.

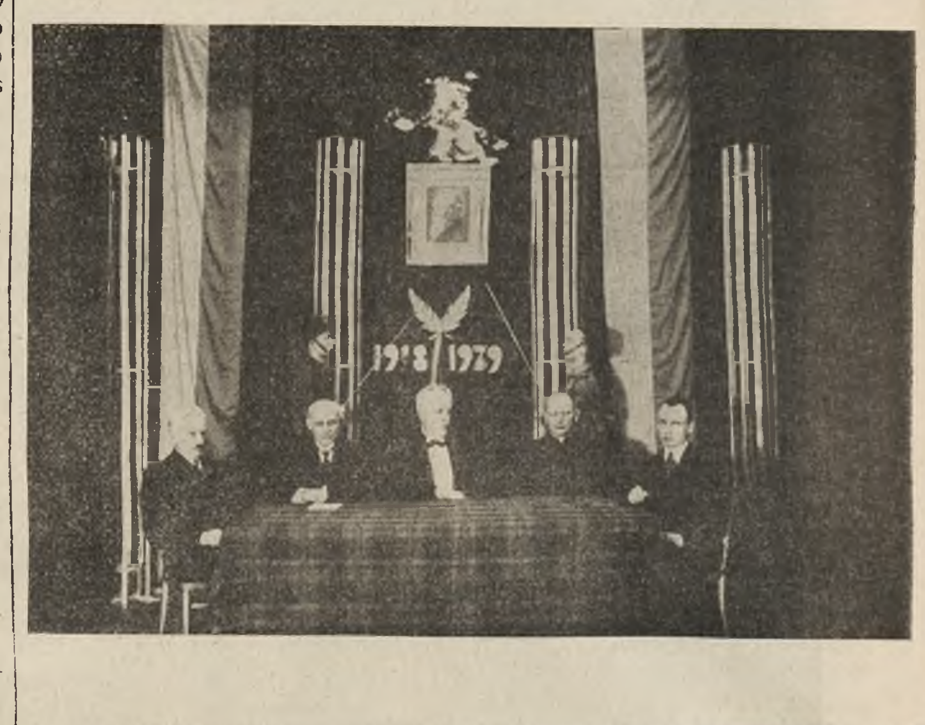
KARAS ISPANIJOJE

Naminis karas Ispanijoje, atrodo, jau pabaigtas. Prancūzijos atstovas Berardas buvo Burgose antrą kartą su pasiūlymu nacionalistams taikytis su vyriausybininkais. Prezidentas Azana iš pradžių norėjo išsiderėti, kad gen. Franko pasižadėtų išsiųsti iš Ispanijos visus savanorius, nebausti vyriausybininkų ir jų šalininkų ir pravesti plebiscitą, kurio metu gyventojai pasisakytų, kokios santvarkos jie norėtų susilaukti po naminio karo. Gen. Franko šias sąlygas atmetė. Dabar, girdėti, prezidentas Azana jau norėtų išgauti iš gen. Franko bent pasižadėjimą paskelbti amnestiją respublikonams. Gen. Franko ir šią sąlygą bene atmeta. Belieka vyriausybininkų vadams patiems rūpintis savo saugumu ir ieškoti kelių, kuriais galėtų išbėgti iš Ispanijos.

Prezidentas Azana Ispanijon jau nebegrįš. Ministeris Vajo iš Paryžiaus išvyko į Prancūzijos pietus ir iš ten nuskrido Madridan. Iš visa matyti, kad jis netrukus vėl grįš Prancūzijon ir jau pasiliks užsienyje. Madride eina pasitarimai ir svarstomas klausimas, ar yra vilties nugalėti nacionalistus. Tos vilties, atrodo, yra nustoję ir premjeras Negrinas su gen. Miaha.

Nacionalistų artilerija smarkiai bombarduoja Madridą, o lėktuvai — Valenciją ir kitus uostus.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ VILNIUJE

VIRŠUJE. Iškilmingo akto prezidiumas. Iš kairės: A. Krutulys, dir. M. Šikšnys, pirm. K. Stašys, kun. K. Čibiras ir V. Martinkėnas. Prie J. Basanavičiaus paveikslo lietuvių skautų garbės sargyba.

APAČIOJE. Gausiai susirinkusi Vilniaus lietuvių visuomenė Vytauto Didžioje gimnazijos salėje šventės minėjimo metu.

Lietuvos Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai

Vasario 18 d. Kaune iškilmingai atidaryti pastatytieji Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmų namai. Atidarymo iškilmėse dalyvavo Valstybės Prezidentas A. Smetona, žymi vyriausybės dalis su ministru pirmininku Vl. Mironu priešaky, užsienio valstybių įgalioti ministrai, prekybos ir pramonės atstovai ir daug šiaip žmonių.

Namų atidarymo iškilmių metu kalbėjo Valstybės Prezidentas, Rūmų pirmininkas Vl. Kurkauskas ir sveikino kitų Valstybių atstovai — jų tarpe ir Lenkijos prekybos ir pramonės b. ministras Klarneris.

Lietuvos Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmams yra pavesta kelti ir ugdyti Lietuvos ekonominį gyvenimą ir organizuoti atskiras ekonominio gyvenimo šakas. Šių Rūmų dėka dabar Lietuvos prekyba yra išplėsta beveik su visomis pasaulio valstybėmis; pramonė taip pat auga ir tobulėja. Daugiau dėmesio atkreipta ir į amatus. Jau yra numatyta įsteigti aukštesniąją amatų mokyklą, kuri galės daugiau paruošti amatininkų specialistų.

Vasario 16-toji Klaipėdoje

Vasario 16 toji diena Lietuvos nepriklausomybės šventė buvo minima ir Klaipėdos krašte. Minėjimas visur praėjo pakilioje nuotaikoje. Deja, šventė tik lietuvių visuomenė ir valstybinės bei privatinės lietuvių įstaigos. Autonominės įstaigos, kurios yra vokiečių rankose, tą dieną dirbo. Tačiau šventė savo iškilmingumo nenustojo. Kauno dienraštis „Lietuvos Aidas" pastebi, kad šventės nuotaika nustelbė dirbančių įstaigų vaizdą. Iškilmėse dalyvaujanti publika netilpo nė bažnyčiose nei salėse.

Klaipėdos mieste tą dieną buvo iškabinta nemaža lietuvių tautinių vėliavų, o taip pat šiek tiek ir žaliai baltai raudonų Klaipėdos krašto vėliavų, kurias buvo iškabinę Direktorija, Seimelis ir kitos autonominės įstaigos.

Įvairu-įdomu

Vorų prekyba

Buvo ir bus teisingas pasakymas, kad vargas daug gali. Vargas dažnai būna ir visokių išradimų tėvas.

Pasaulyje bedarbių yra milijonai, o gyventi jie is reikia, tai ir ateina visokių minčių į galvą.

Vienas Paryžiaus gyventojas, Petras Granteras, iš metų į metus gaudavo miesto valdybos pašalpą, bet ji jam atsibodo imti, o kita vertus iš jos vos pusbadžiai galėjo gyventi.

Jis sugalvojo naują dalyką pinigų sau užsidirbti: ėmė auginti vorus. Tai tie patys sutvėrimėliai, kurie ir pas mus pripina kambariuose ir palėpėse sau tinklų musėlėms gaudyti.

Šiandieną pas jį jau didelis ūkis yra. Pasirodo, kad jis susirado jiems parduoti tokią rinką.

Prancūzijoje daug vyno dirbama, daug jo išgeriama, o kas nežino, kad juo senesnis, juo geresnis. Vyno dirbtuvės, norėdamos, kad vynas išrodytų senai į butelius supiltas, sutepa butelius purvu, laiko dulkinose vietose, bet tokie dalykai vyno mėgėjų seniai žinomi ir sunku prigauti pirkėją, nebent tik naujoką ar kurį svetimšalį. Visai kitas dalykas, kai butelius, ilgai bestovint, vorai voratinkliais apipina; tai jau nepadirbtas dalykas — mano ir gudriausias vyno pirkėjas. Dėl to toks voratinkliais apaugęs butelis žymiai brangiau parduodamas.

Čia Petras Granteras ir pasiūlė savo patarnavimą — pirkti iš jo vorus, kad jie apipintų voratinkliais vyno sandėliuose butelius. Daug vynininkų tuo jo pasiūlymu pasinaudojo, ir šiandieną jis nebesiskundžia savo dalia, nes pareikalavimas didelis, o jis už 100 vorų lupa po 50 auks.

Anglijoje draudžiama auginti dideles bulves

Anglijoje neseniai buvo išleistos privalomos taisyklės dėl bulvių prekybos. Bulvė neturi sverti daugiau kaip vieną anglų svarą, t. y. apie 373 gramus, o taip pat neturi būti mažesnė kaip $^7/_8$ piršto, t. y. apie 48,7 mm. Už per mažas ar per dideles bulves jas parduodančiam ūkininkui skirta iki puspenkto tūkstančio litų baudos. Valdininkai jau prižiūri, kad nebūtų pardavinėjamos nei mažesnės nei didesnės, negu nustatyta, bulvės. Dėl to kilo kova net anglų parlamente.

Vienas opozicininkas, žemųjų rūmų atstovas, atsinešė į parlamentą bulvę, sveriančią daugiau kaip pusę kilogramo, ir paklausė žemės ūkio ministrą, ar tokią didelę bulvę išauginęs ūkininkas taip pat turi būti nubaustas puspenkto tūkstančio litų bauda. Žemės ūkio ministras atsakė, kad pagal įstatymą turi būti nubaustas.

Šiaurėje pradėjo šilti oras

Nuolat tyrinėdami tolimosios šiaurės klimatą, mokslininkai pastebėjo, kad šiaurėje oras palaipsniui šiltėja, o amžinųjų ledų riba traukiasi vis tolyn. Šiaurės Suomijoje, Rusijoje ir net Grenlandijoje pasidarė žymiai ilgesnės ir šiltesnės vasaros. Barenco jūroje nuolat šiltėja vanduo, o šiaurės Rusijoje upės vėliau užšąla ir anksčiau išneša ledus. Šiltesnius vandenis mėgstančios žuvys jau pasirodo Karsko jūroje. Šiaurės Rusijos Mezenės apylinkėje pašalas neišeidavo per ištisus metus, o dabar amžinojo pašalo riba pasitraukė toliau į šiaurę. Jau ir už speigiračio gyventojai pradėjo auginti daržoves. Prieš 20 metų niekas netikėjo, kad laivai galėtų nuplaukti toliau Prano Juozapo žemės, o dabar laivai tarp plaukiojančių ledų nuplaukia netoli ašigalio.

O Europai gręsia oro atšalimas

Užtat kiti mokslininkai labai liūdnas dienas pranašauja Europai. Anglų metereologas Baldvejus pranešė, kad šiltoji Golfo srovė, kuri teka išilgai Atlanto vandenyną ir suteikia vakarų ir šiaurės Europai šiltą, švelnų klimatą, per paskutinius 30 metų pradėjo vėsti. Pagal jo apskaičiavimus, jei Golfo srovės atvėsimas tokiu greičiu vyks ir toliau, tai po 50 metų Europoje oro temperatūra nukrisianti 5 — 6 laipsniais žemyn. Golfo srovės vandens atvėsimo priežastys dar nėra išaiškintos.

AUKOS

Vytauto Didžiojo gimnazijos neturtingiems mokiniams šelpti aukoja:

J. Vengrienė	50 auks.
J. Žilius	4 „

V. D. gimnazijos Tėvų Komitetas g. aukotojams taria nuoširdžią padėką.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59.
Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas**. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius**